

SVENSKA DAGBLADET

Konst Recension

The promise Vem har rätt till staden?

PREMIUM Tillsammans med konstnärliga projekt dokumenterar utställningen "The promise" den lilla människans kamp mot de stora intressena. Från ockupationen av kvarteret Mullvaden till protesterna i Husby.

"The promise", installationsvy på Index. Foto: Johan Wahlgren

The promise

Genre: Utställning

Var: Index - The Swedish Contemporary Art Foundation, Kungsbros strand 19

TOM 3 september

På Index pågår ytterligare en månad framåt "The promise", en utställning vilken, tillsammans med de numera obligatoriska evenemangen och filmvisningarna, syftar till att belysa "den byggda miljöns komplexa organisering av utrymme". "The promise" försöker visa på frågans mångsidiga och komplexitet genom att lyfta fram stadsplanering och aktivism i såväl historisk tid som nutid.

Recension

En recension är en kritikers bedömning av ett konstnärligt verk.

De visuella uttrycken består både av poetiska interventioner av den omgivande miljön och av tydliga politiska markeringar. Kate Newbys små glasskulpturer, placerade på en avsats till en närliggande bro samexisterar med olika protestplakat och skärmar inne i Index utställningslokal. Dessa berättar bland annat om aktuella händelser likt Slussens destruktion. Men här finns även Micke Bergs klassiska dokumentation från ockupationen av kvarteret Mullvaden från det sena sjuttioalet, Babis Tsokas filmer från Tensta-Rinkeby från tidigt 80-tal liksom Malin Petterson-Öbergs helt nya film "Modellarkivet".

Kate Newby, "The more I listen to it the more I love it" en poetisk intervention på Blekolmsbron. Foto: Johan Wahlgren

Löftet utställningen förmedlar är att det finns ett latent vilande motstånd mot gentrifiering och orättvisa i alla möjliga sammanhang. Det är alltså inte en konstutställning i traditionell bemärkelse, utan en utställning om olika former av motstånd. Ibland är detta utfört eller gestaltat av en konstnär, men lika ofta inte. Dokumentationen av protesterna i Husby, mot destruktionen av Slussen eller rivningen av Högdalens skola är inte konstnärliga projekt. Lika bra det. Utställningar av denna art ställs alltid inför den svårlösta frågan om vad som händer när man estetiserar ett politiskt engagemang. Genom att inte göra skillnad på konst och icke-konst, utan visa olika uttryck jämte varandra lyckas "The promise" ganska bra med att undvika de värsta svårigheterna. Om än på bekostnad av ett lite torftigt uttryck: alla dessa protestskyltar och slagord för tankarna till ett kampanjkontor dagen efter.

"The promise" handlar om många och kanske potentiellt motstridiga kamper. Vissa mönster kan dock skönjas. Det handlar om den lilla människan mot de stora intressena, om kulturhistoriska värden mot

historiska fond representeras av den modernistiska stadsplanen och i samtiden av den globala ekonomin, företrädd av internationella organisationer och investmentbolag. Det handlar om vem som har rätt till staden.

Malin Pettersson Öberg, "Modellarkivet", stillbild ur digital video, 2017 Foto: Malin Pettersson Öberg

För visst har vi alla väl rätt till staden, rätt att vara där, mötas i vimlet och söka utrymme för självförverkligande? Men frågan har fler sidor. När den franske sociologen Henri Lefebvre för 50 år sedan formulerade sina tankar i boken "Le Droit à la ville" (Rätten till staden) var det många saker som var i görningen. I likhet med de radikala situationisterna såg Lefebvre i den myllrande staden en plats för oväntade möten mellan människor ur olika samhällsgrupper, för konfrontation och revolutionära situationer. Något som ju också tycktes förverkligas under den turbulenta våren 1968 då Lefebvre publicerade sin bok.

Idén om den okontrollerbara staden var viktig, eftersom den stod i bjärt kontrast till modernismens krav på rationalitet och förutsägbarhet. Rätten till staden är ett motstånd mot disciplinen. I de rationella förorterna sorterades människor efter funktion i åtskilda bostadsenheter. Fabriken (eller, skulle filosofen Michel Foucault hävda, fängelset) tjänade modell för hela samhällsbygget.

Bilden av modernismen som människofientlig och rationell har präglat och plågat debatten om staden i allmänhet och förorten i synnerhet sedan dess. Inte för att den saknar relevans. Som uppvuxen i en av förorterna under punkens era minns jag tydligt den starka känslan av bortglömdhet. Vi gjorde rätt i att kräva en oas i varje förort. Det var rätt att skapa en oas i varje förort. Precis som alla dessa

nutida protester mot standardhöjningar vilka bara leder till ekonomisk segregation är helt motiverade.

Detalj av en dokumentation om miljögruppen Alternativ stad i "The promise" Foto: Johan Wahlgren

Men det är den enkla delen. Den svåra är helhetsbilden. Där ingår exempelvis insikten om att den förment disciplinära efterkrigsmodernismen också syftade till att skapa en miljö bortom det totalitära, för den demokratiska människan. Där ingår också att de idéer och strategier som användes mot den "stelbenta" modernismen fungerar lika bra för helt andra syften. Bilfria zoner kan stoppa flöden och homogenisera områden. Förtätning används för gentrifiering. Karnevalen och andra tillfälliga interventionen är en mycket effektiv metod för placemaking och varumärkesbyggande. Det är talande att kvarteret Mullvaden idag ägs av bostadsföreningen Ockupanten.

"The promise" faller ibland in i gamla banor där rollerna är tydliga. Som helhet försöker den dock att se bortom dessa. Kanske är det därför den erbjuder just ett "löfte", och inte ett svar. Det gäller i synnerhet vår tid, där utställningen är mer poetisk än politisk.

Den lättidentifierade konflikten med makten där "fan skulle få heta Hjalmar Mehr och Wallenberg", för att citera proggaren Ola Magnell, finns inte längre. Men problemen finns kvar. Därför ska du besöka Index. Du behöver fundera mer över dessa frågor. Och frågorna behöver dig.

Håkan Nilsson Följ skribent

SvD:s journalistiska värdegrund: [Läs mer här](#)

Toppnyheter

100 år sedan världsalltet började röra på sig UNDER STRECKET ⌚ 3 tim

</100-ar-sedan-varldsalltet-borjade-rora-pa-sig/om/kultur>

Pharrell Williams visar stöd för NFL-protest KULTUR

</pharrell-williams-visar-stod-for-nfl-protest>

Sno stilen – så klär du dig som en författare KOMMENTAR

</sno-stilen--sa-klar-du-dig-som-en-forfattare>

Hellre en ursinnig apa än en hatisk antidemokrat GÄST

</hellre-en-ursinnig-apa-an-en-hatisk-antidemokrat>

En stor roman med briljant dialog LITTERATUR

</en-stor-roman-med-briljant-dialog/om/kultur>